

Київський університет імені Бориса Грінченка
Факультет педагогічної освіти
Кафедра дошкільної освіти

«ЗАТВЕРДЖУЮ»
Проректор з науково-методичної та
навчальної роботи
_____ О. Б. Жильцов
«_____» _____ 2023 р.

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ
ВД.1.02 УПРАВЛІНСЬКА КУЛЬТУРА В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ

для студентів

спеціальності   012 Дошкільна освіта
рівня вищої освіти   другого (магістерського)
освітньої програми   012.00.01 Дошкільна освіта

Київ – 2023

Розробник:

Пономаренко Тетяна Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної освіти

Викладач:

Пономаренко Тетяна Олександрівна, доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри дошкільної освіти

Робочу програму розглянуто і затверджено на засіданні кафедри дошкільної освіти
Протокол від 08. 02. 2023 р. № 1

Завідувач кафедри Олена ПОЛОВІНА

Робочу програму погоджено з гарантом освітньо-професійної програми 012.00.01
Дошкільна освіта

«__» _____ 2023 р.

Гарант освітньо-професійної програми 012.00.01 Дошкільна освіта Людмила КОЗАК

Робочу програму перевірено

«20» 02 _____ 2023 р.

Заступник декана Факультету педагогічної освіти з науково-методичної та навчальної роботи Леся КУЗЕМКО

Пролонговано:

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р. Протокол №__
(підпис) (ПБ)

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р. Протокол №__
(підпис) (ПБ)

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р. Протокол №__
(підпис) (ПБ)

на 20__ /20__ н.р. _____ (_____), «__» _____ 20__ р. Протокол №__
(підпис) (ПБ)

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Характеристика дисципліни за формою навчання	
	денна форма навчання	заочна форма навчання
«УПРАВЛІНСЬКА КУЛЬТУРА В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ»		
Вид дисципліни	вибіркова	
Мова викладання, навчання та оцінювання	українська	
Загальний обсяг кредитів / годин	5 / 150	
Курс	1	1
Семестр	2	2
Кількість змістовий модулів із розподілом:	4	
Обсяг кредитів	5	5
Обсяг годин, в тому числі:	150	150
Аудиторні	40	20
Модульний контроль	10	-
Самостійна робота	100	130
Форма семестрового контролю	залік	залік

2. Мета та завдання навчальної дисципліни

Мета навчальної дисципліни – формування готовності майбутніх фахівців дошкільної освіти до актуалізації управлінська культури як здатності до конкурентоспроможності в галузі дошкільної освіти; ефективного управління діяльністю ЗДО на засадах визначальної характеристики управлінської культури – творчості, унікальності, ментальності; професійної етики, самовдосконалення, самореалізації, соціально свідомої діяльності, конструктивної командної взаємодії, здійснення ефективної комунікації, забезпечення емоційно-позитивного, комфортного клімату в колективі співробітників в умовах швидких змін, турбулентності, невизначеності, складності ситуацій в освітній галузі.

Завдання навчальної дисципліни:

1. Формування, розширення, узагальнення знань майбутніх фахівців дошкільної освіти про:

- нормативно-правове регулювання діяльності ЗДО на засадах законодавчих документів та професійної етики;
- здійснення моніторингової діяльності з метою підвищення якості надання освітніх послуг у галузі дошкільної освіти;
- цілепокладання, визначення напрямків розвитку ЗДО; розробку й реалізацію стратегії та плану діяльності ЗДО; ефективні комунікації в процесі управління закладом дошкільної освіти;
- лідерство в командній та професійній взаємодії;

- необхідність діяти соціально відповідально та свідомо;
- різноманітність та мультикультурність як одних із найважливіших загальнолюдських та освітніх цінностей.

2. Формування практичного досвіду:

- нормативно-правового регулювання діяльності ЗДО на засадах законодавчих документів та професійної етики;
- здійснення моніторингової діяльності з метою підвищення якості надання освітніх послуг у галузі дошкільної освіти;
- цілепокладання, за якими ЗДО визначає подальші напрями розвитку; розробки й реалізації стратегії та плану діяльності ЗДО; ефективної комунікації в процесі управління закладом дошкільної освіти;
- лідерства в командній та професійній взаємодії;
- соціально відповідальної та свідомої діяльності;
- здійснення управлінської діяльності на засадах різноманітності та мультикультурності як одних із найважливіших загальнолюдських та освітніх цінностей.

Освітній зміст та виховна спрямованість курсу мають на меті формування в студентів загальних і фахових компетентностей:

Інтегральна компетентність. Здатність компетентно розв'язувати складні задачі й проблеми в організації та моніторингу освітнього процесу в системі дошкільної освіти або в процесі навчання фахівців із дошкільної освіти в закладах вищої освіти, що передбачає проведення досліджень, та/або здійснення інновацій у ситуаціях, що характеризуються невизначеністю умов і вимог.

Загальні компетентності:

ЗК 1. Здатність діяти соціально відповідально та свідомо.

ЗК 5. Здатність працювати в команді.

ЗК 6. Цінування та повага різноманітності та мультикультурності.

ЗК 7. Здатність до професійного спілкування державною та іноземною мовами.

ЗК 8. Здатність до цілепокладання, за якими заклад дошкільної освіти визначає подальші напрями розвитку; розробляти та реалізовувати стратегії та плани закладу дошкільної освіти; створювати та організовувати ефективні комунікації в процесі управління закладом дошкільної освіти.

Спеціальні компетентності:

СК 8. Здатність здійснювати нормативно-правове регулювання діяльності закладу дошкільної освіти, керуючись законодавчими документами та основами професійної етики.

СК 9. Здатність до самоосвіти, самовдосконалення, самореалізації в професійній діяльності та до конкурентної спроможності на ринку праці.

СК 10. Здатність здійснювати моніторингову діяльність з метою підвищення якості надання освітніх послуг у системі дошкільної освіти.

3. Результати навчання за дисципліною:

РН 7. Знати і використовувати в практичній діяльності законодавчу базу дошкільної освіти.

РНу 13. Спілкуватися українською та іноземною мовами в суспільній, освітньо-професійній та особистісній сферах діяльності.

РНу 14. Здійснювати моніторингову діяльність у системі дошкільної освіти з метою підвищення якості надання освітніх послуг.

РНу 15. Планувати діяльність організації в стратегічному та тактичному розрізах; організовувати та здійснювати ефективні комунікації в колективі; демонструвати лідерські навички командної та професійної взаємодії.

4. Структура навчальної дисципліни

Тематичний план (денна форма навчання)

Назва змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт						
	Аудиторна						Самостійна
	Усього	Лекції	Семінари	Практичні	МКР	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні засади управлінської культури в дошкільній освіті							
Тема 1. Управлінська культура як основа культури управління в галузі дошкільної освіти	14	2	2				10
Тема 2. Управлінська культура як умова якості дошкільної освіти	14	2	2				10
МКР	2				2		
Разом	30	4	4		2		20
Змістовий модуль 2. Культуровідповідне управління діяльністю закладу дошкільної освіти							
Тема 3. Реалізація аналітико-організаційної управлінської функції в контексті культури	14	2		2			10
Тема 4. Культуровідповідне планування діяльності закладу дошкільної освіти	14	2		2			10
Тема 5. Координація діяльності закладу дошкільної освіти на засадах	14	2		2			10

культуровідповідності							
Тема 6. Культуровідповідний контроль діяльності закладу дошкільної освіти	14	2		2			10
МКР	4				4		
Разом	56	8		8	4		40
Змістовий модуль 3. Показники управлінської культури фахівців дошкільної освіти							
Тема 7. Індивідуальний стиль керівництва як показник управлінської культури в дошкільній освіті	14	2	2				10
Тема 8. Психологічний клімат як показник управлінської культури в дошкільній освіті	14	2	2				10
МКР	2				2		
Разом	30	4	4		2		20
Змістовий модуль 4. Управлінська комунікація як складова управлінської культури фахівців дошкільної освіти							
Тема 9. Теоретичні засади управлінської комунікації фахівців дошкільної освіти	14	2	2				10
Тема 10. Технологічні аспекти управлінської комунікації фахівців дошкільної освіти	14	2		2			10
МКР	2				2		
Разом	30	4	2	2	2		20
Усього	150	20	10	10	10		100

Тематичний план навчальної дисципліни (заочна форма навчання)

Назва змістових модулів, тем	Розподіл годин між видами робіт						
	Аудиторна						Самостійна
	Усього	Лекції	Семінари	Практичні	Лабораторні	Індивідуальні	
Змістовий модуль 1. Теоретико-методичні засади управлінської культури в дошкільній освіті							
Тема 1. Управлінська культура як основа культури управління в галузі дошкільної освіти	15	2					13
Тема 2. Управлінська культура як умова якості дошкільної освіти	15	2					13
Разом	30	4					26

Змістовий модуль 2. Культуровідповідне управління діяльністю закладу дошкільної освіти								
Тема 3. Реалізація аналітико-організаційної управлінської функції в контексті культури	15		2					13
Тема 4. Культуровідповідне планування діяльності закладу дошкільної освіти	15		2					13
Тема 5. Координація діяльності закладу дошкільної освіти на засадах культуровідповідності	15		2					13
Тема 6. Культуровідповідний контроль діяльності закладу дошкільної освіти	15			2				13
Разом	60		6	2				52
Змістовий модуль 3. Показники управлінської культури фахівців дошкільної освіти								
Тема 7. Індивідуальний стиль керівництва як показник управлінської культури в дошкільній освіті	15	2						13
Тема 8. Психологічний клімат як показник управлінської культури в дошкільній освіті	15	2						13
Разом	30	4						26
Змістовий модуль 4. Управлінська комунікація як складова управлінської культури фахівців дошкільної освіти								
Тема 9. Теоретичні засади управлінської комунікації фахівців дошкільної освіти	15	2						13
Тема 10. Технологічні аспекти управлінської комунікації фахівців дошкільної освіти	15			2				13
Разом	30	2		2				26
Усього	150	10	6	4				130

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль I

Теоретико-методичні засади управлінської культури в дошкільній освіті

Тема 1. Управлінська культура як основа культури управління в галузі дошкільної освіти.

Актуальність, сутність управлінської культури фахівців дошкільної освіти. Управлінська культура як складова професійної культури. Кореляція психолого-педагогічної й управлінської культур. Компоненти управлінської культури (ціннісно-мотиваційний, когнітивно-діяльнісний, особистісний, емоційний). Управлінська компетентність як основа управлінської культури. Творчість як основоположна характеристика управлінської культури. Управлінська культура як передумова культури управління. Значення, сутність культури управління. Компоненти культури управління (матеріальний, духовний). Складові культури управління (культура фахівців, процесів управління, умов праці, документування тощо). Чинники культури управління.

Основні поняття теми: управлінська культура, культура управління, управлінська компетентність, творчість, фахівці дошкільної освіти, ціннісно-мотиваційний компонент, когнітивно-діяльнісний компонент, особистісний компонент, емоційний компонент.

Рекомендовані джерела.

Основні [4, 5, 6].

Додаткові [1, 2, 3, 5, 8, 9].

Інтернет-ресурси [1, 2, 4, 7].

Лекція 1. Управлінська культура як основа культури управління в галузі дошкільної освіти.

Семінарське заняття 1. Управлінська культура як основа культури управління в галузі дошкільної освіти.

Тема 2. Управлінська культура як умова якості дошкільної освіти.

Управління діяльністю ЗДО як реалізація управлінського циклу в сукупності управлінських функцій (аналітичної, організаційної, планувальної, координаційної, контрольної). Сутність культуровідповідного управління складовими діяльності ЗДО (адміністративно-господарською, психолого-педагогічною, соціально-економічною, соціально-педагогічною, дидактичною, інноваційною). Реалізація управлінського циклу на засадах пріоритетних тенденцій розвитку дошкільної освіти. Ефективність актуалізації управлінських функцій як умова цілісності, цільовідповідності, системності, варіативності, альтернативності, соціальності, науковості, синергетичності, інноваційності освітнього процесу в ЗДО, його відповідності Державному стандарту дошкільної освіти, функціонування в режимі розвитку, а не

функціонування, якості дошкільної освіти. Особливості реалізації функцій управління на засадах управлінської творчості.

Основні поняття теми: управлінські функції, управлінський цикл, культуровідповідне управління, управлінська творчість, якість дошкільної освіти, цілісність, цільовідповідність, системність, варіативність, альтернативність, соціальність, науковість, синергетичність, інноваційність.

Рекомендовані джерела.

Основні [1, 2, 4, 5, 6].

Додаткові [1, 2, 4, 6, 7].

Інтернет-ресурси [4, 6, 7, 9].

Лекція 2. Управлінська культура як умова якості дошкільної освіти.

Семінарське заняття 2. Управлінська культура як умова якості дошкільної освіти.

Змістовий модуль 2

Культуровідповідне управління діяльністю закладу дошкільної освіти

Тема 3. Реалізація аналітико-організаційної управлінської функції в контексті культури.

Значення, сутність реалізації функції аналізу, його мета, завдання, принципи, види, етапи. Аналіз об'єктів та суб'єктів освітньої системи в ЗДО. Способи здійснення аналізу. Критерії оцінки результатів роботи за напрямками діяльності ЗДО. Порівняння бажаного й дійсного результатів. Висновки за результатами проблемного аналізу. Особливості актуалізації організаційної функції. Нормативно-правове, програмно-методичне забезпечення діяльності ЗДО. Створення матеріально-технічних, соціально-педагогічних умов діяльності ЗДО. Розробка місії, концепції, цілей розвитку ЗДО, засобів досягнення визначених цілей, моделі освітнього розвивального середовища на засадах ціннісно орієнтованих принципів (гуманність, розвиток, творчість, взаємодія тощо).

Основні поняття теми: аналітична функція, організаційна функція, об'єкт аналізу, суб'єкт аналізу, критерії, місія, концепція, модель, розвивальне освітнє середовище, нормативно-правове забезпечення, програмно-методичне забезпечення.

Рекомендовані джерела.

Основні [4, 5, 6].

Додаткові [2, 6, 7].

Інтернет-ресурси [1, 2, 4, 6, 7, 9].

Лекція 3. Реалізація аналітико-організаційної управлінської функції в контексті культури.

Практичне заняття 3. Реалізація аналітико-організаційної управлінської функції в контексті культури.

Тема 4. Культуровідповідне планування діяльності закладу дошкільної

освіти.

Значення, особливості реалізації функції планування. Мета, принципи, організаційно-педагогічні умови, форми планування діяльності ЗДО. Освітня програма як основа планування процесу виховання й розвитку дітей дошкільного віку. Етапи процесу планування: педагогічне моделювання як узагальнений спосіб діяльності ЗДО; педагогічне проєктування й прогнозування кінцевого результату діяльності ЗДО, його якостей і характеристик; педагогічне конструювання як спосіб деталізації окремих компонентів освітнього процесу (педагогічних засобів, методів, форм тощо). Творчий підхід до вибору форм планування. Тематично-інтегроване планування освітньої роботи. Особливості планування в контексті культури: наявність ціннісно орієнтованих розвиваючих цілей усіх складових педагогічної (програми розвитку ЗДО; його концепції; освітніх програм виховання й розвитку дитини (комплексної, парціальної, для дітей з особливими потребами); річного й календарно-тематичного планів); наповнення програми розвитку ЗДО ціннісними значенням, змістом, засобами, морально-естетичними нормами; використання в педагогічній діяльності інноваційних технологій; подання результатів діяльності педагогів у вигляді творчого продукту – оригінального, неповторного, значущого для здійснення освітнього процесу (плани, програми, технології тощо).

Основні поняття теми: планування, план, річний план, календарний план, освітня програма, педагогічне моделювання, педагогічне проєктування й прогнозування, педагогічне конструювання, концепція, творчий підхід.

Рекомендовані джерела.

Основні [4, 5, 6]

Додаткові [2, 6].

Інтернет-ресурси Інтернет-ресурси [1, 2, 4, 6, 7, 9].

Лекція 4. Культуровідповідне планування діяльності закладу дошкільної освіти.

Практичне заняття 4. Культуровідповідне планування діяльності закладу дошкільної освіти.

Тема 5. Координація діяльності закладу дошкільної освіти на засадах культуровідповідності.

Управлінсько-педагогічний супровід становлення, розвитку, формування стилю діяльності педагогічного колективу, позитивних стосунків між співробітниками. Значення, зміст, способи стимулювання діяльності педагогічного колективу. Інформаційне забезпечення координаційної діяльності. Гуманізації освітньої взаємодії всіх учасників освітнього процесу на засадах визнання особистості повноправним суб'єктом діяльності; персоналізація внеску кожного співробітника в спільну діяльність колективу, інтелектуальні досягнення педагогів; забезпечення їм ситуації успіху; створення атмосфери захищеності як умови збереження здоров'я, гармонії фізичного, психічно, духовного й соціального; реалізація природного потенціалу кожної особистості; здійснення заходів, спрямованих на підвищення психолого-

педагогічної, управлінської, юридичної, фінансової компетентності педагогічних працівників; стимулювання їхньої творчості для створення науково-методичного забезпечення змісту особистісно орієнтованої дошкільної освіти. Самоорганізаційний (синергетичний) підхід до діяльності педагогічного колективу ЗДО. Сприяння актуалізації всіх компонентів особистісно-професійного «само» співробітників ЗДО: саорганізації, саморозвитку, самоосвіти, самоактуалізації, творчості, відкритості, інтуїції, ініціативи, критичності, рефлексії тощо. Формування й розвиток організаційної культури в умовах ЗДО. Культура прийняття управлінських рішень у галузі дошкільної освіти.

Основні поняття теми: управлінська функція координації, стимулювання, інформаційне забезпечення, організаційна культура, управлінське рішення,

Рекомендовані джерела.

Основні [4, 5, 6].

Додаткові [2, 6].

Інтернет-ресурси [1, 2, 4, 6, 7, 9].

Лекція 5. Координація діяльності закладу дошкільної освіти на засадах культуровідповідності.

Практичне заняття 5. Координація діяльності закладу дошкільної освіти на засадах культуровідповідності.

Тема 6. Культуровідповідний контроль діяльності закладу дошкільної освіти

Сутність основних понять проблеми «контроль», «аналіз», «моніторинг», «діагностика». Нормативно-правове забезпечення контролю в галузі дошкільної освіти. Значення, мета, основні завдання, зміст, форми, види, методи, етапи, терміни, умови ефективності адміністративного контролю, вимоги щодо його застосування. Принципи здійснення контролю. Самоконтроль, самодослідження, самооцінювання (діагностика, самодіагностика, тестування, самоатестація, рефлексія) процесу й результату професійної діяльності педагогів. Державний стандарт дошкільної освіти як основний критерій здійснення контролю. Алгоритми вивчення процесу й результатів різних видів діяльності ЗДО (адміністративно-господарчої, освітньої, методичної). Вимірювання результатів діяльності ЗДО. Способи організації виміру якості дошкільної освіти. Одиниці вимірювання, засоби співвіднесення одержаної інформації з вимогами стандартів. Перехід від авторитарного, формального контролю до високопрофесійного, особистісно орієнтованого вивчення особливостей діяльності ЗДО. Здійснення контролю на засадах особистісно орієнтованих ціннісних орієнтацій, мотивів, визнання цінностей дитинства, права дітей на вільний розвиток, на реалізацію їх здібностей, потреб, інтересів тощо. Делегування функції контролю всім суб'єктам системи управління діяльністю ЗДО. Характеристики ефективного контролю (стратегічна спрямованість; орієнтація на результат, на відповідність конкретним видам діяльності; своєчасність, гнучкість, простота, економічність тощо). Негативні тенденції процесу контролю.

Основні поняття теми: контроль, принципи, аналіз, моніторинг, діагностика, самоконтроль, самодослідження, самооцінювання, самодіагностика, тестування, самоатестація, рефлексія, вимір якості, стандарт.

Рекомендовані джерела.

Основні [4, 5, 6].

Додаткові [2, 6, 7].

Інтернет-ресурси [1, 2, 4, 6, 7, 9].

Лекція 6. Культуровідповідний контроль діяльності закладу дошкільної освіти.

Практичне заняття 6. Культуровідповідний контроль діяльності закладу дошкільної освіти.

Змістовий модуль 3

Показники управлінської культури фахівців дошкільної освіти

Тема 7. Індивідуальний стиль керівництва як показник управлінської культури в дошкільній освіті.

Сутність поняття «стиль керівництва». Показники стилю керівництва. Суб'єктивні й об'єктивні чинники його ефективності. Принципів ефективного стилю керівництва (демократизму, гуманізму, професійності, індивідуальності, ментальності, творчості, самоцінності, різноманітності, мультикультурності, самоствіти, самовдосконалення, самоорганізації) як основа та показник управлінської культури. Характеристика стилів керівництва (авторитарний, демократичний, ліберальний, комбінований). Комбіновані стилі керівництва (Дуглас Мак-Грегор; Р. Лайкерт; К. Левін; Р. Блейк, Д. Моутон; О. Кузьмін, В. Гладунський; Ф. Фідлер). Умови й показники ефективності стилю керівництва. Індивідуальний стиль керівництва як показник управлінської культури фахівця дошкільної освіти. Сутність поняття «професійне вигорання». Професійне вигорання як результат невідповідності стилю керівництва можливостям, очікуванням працівників. Компоненти професійного вигорання (емоційна виснаженість; деперсоналізація; редукція професійних досягнень). Стадії (Дж.Гринберг; Б. Парнан, Е. Хартман), чинники (внутрішні, зовнішні), показники професійного вигорання. Діагностика професійного вигорання.

Основні поняття теми: стиль, керівництво, показники, принципи, мультикультурність, творчість, індивідуальність, самоосвіта, самоорганізація, професійне вигорання.

Рекомендовані джерела.

Основні [3, 4, 5, 6, 7].

Додаткові [3, 5, 8, 9].

Інтернет-ресурси [1, 2, 3, 5, 8].

Лекція 7. Індивідуальний стиль керівництва як показник управлінської культури в дошкільній освіті.

Семінарське заняття 7. Індивідуальний стиль керівництва як показник управлінської культури в дошкільній освіті.

Тема 8. Психологічний клімат як показник управлінської культури в дошкільній освіті.

Значення, сутність психологічного клімату в ЗДО. Структурні елементи; вияви (предметний, емоційний; психологічний, соціальний, соціально-психологічний); види (з позитивною, негативною, нейтральною спрямованістю); характерні ознаки (сприятливий, несприятливий, нейтральний) психологічного клімату. Сприятливий психологічний клімат як умова формування загальнолюдських та освітніх цінностей співробітників ЗДО (гуманність, професійна компетентність, мультикультурність, індивідуальність, самоосвіта, саморозвиток, творчість, соціальна відповідальність, особистісно-професійна взаємодія тощо). Соціально-психологічні умови, фактори (макросередовища, мікросередовища) становлення психологічного клімату в ЗДО. Конфлікти як результат несприятливого психологічного клімату в ЗДО, відсутності конструктивного досвіду командної діяльності. Сутність поняття «конфлікт». Його психологічна структура. Види конфліктів (міжособистісні, внутрішньогрупові, міжгрупові). Конфлікти за службово-комунікативними напрямками взаємодії (вертикальні, горизонтальні). Причини виникнення конфліктів. Позитивні й негативні функції конфлікту. Запобігання й подолання конфліктів.

Основні поняття теми: клімат, сприятливий, несприятливий, цінності, командна діяльність, конфлікт.

Рекомендовані джерела.

Основні [3, 4, 5, 6, 7].

Додаткові [4, 5, 8, 9].

Інтернет-ресурси [1, 2, 3, 5, 8].

Лекція 8. Психологічний клімат як показник управлінської культури в дошкільній освіті.

Семінарське заняття 8. Психологічний клімат як показник управлінської культури в дошкільній освіті.

Змістовий модуль 4

Управлінська комунікація як складова управлінської культури фахівців дошкільної освіти

Тема 9. Теоретичні засади управлінської комунікації фахівців дошкільної освіти.

Сутність комунікацій і комунікативного процесу. Екстраполяція законів риторики на комунікаційну діяльність. Риторична формула управлінської комунікації. Моделі комунікацій. Види, типи, і форми управлінської комунікації. Бар'єри комунікації. Основні функції управлінської комунікації. Завдання управлінської комунікації. Стили спілкування. Структура

управлінської комунікації. Організація робочих місць і зон. Культура управлінського спілкування.

Основні поняття теми: комунікація, управлінська комунікація, функціонально-рольове спілкування, міжособистісне спілкування, функція спілкування, стиль спілкування, бар'єри спілкування.

Рекомендовані джерела.

Основні [3, 7].

Додаткові [5, 8, 9].

Інтернет-ресурси [1, 2, 3, 5, 8].

Лекція 9. Теоретичні засади управлінської комунікації фахівців дошкільної освіти.

Семінарське заняття 9. Теоретичні засади управлінської комунікації фахівців дошкільної освіти.

Тема 10. Технологічні аспекти управлінської комунікації фахівців дошкільної освіти.

Підготовка і проведення телефонної розмови за власною ініціативою. Телефонна розмова, ініційована зовні. Раціоналізація використання телефонного зв'язку. Правила регулювання підготовки ділової бесіди. Бесіда під час прийому на роботу. Бесіда під час доручення завдання. Бесіда у зв'язку з критикою за погану роботу. Бесіда при звільненні. Сутність і класифікація ділових нарад. Підготовка до проведення нарад. Технологія проведення нарад. Нетрадиційні форми нарад. Сутність ділових переговорів і підготовка до них. Проведення ділових переговорів.

Основні поняття теми: телефонна розмова, ділова бесіда, критика, ділова нарада, інструктивна нарада, проблемна нарада, оперативна нарада, протокол наради, засідання, збори, переговори, ділові переговори, варіативний метод, метод інтеграції, метод урівноважування, компромісний метод.

Рекомендовані джерела.

Основні [3, 7].

Додаткові [4, 5, 8, 9].

Інтернет-ресурси [1, 2, 3, 5, 8].

Лекція 10. Технологічні аспекти управлінської комунікації фахівців дошкільної освіти.

Практичне заняття 10. Технологічні аспекти управлінської комунікації фахівців дошкільної освіти.

6. Контроль навчальних досягнень

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів (денна форма навчання)

6.1. Система оцінювання навчальних досягнень студентів

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль2		Модуль 3		Модуль 4	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2	4	4	2	2	2	2
Відвідування семінарських занять	1	2	2			2	2	1	1
Відвідування практичних занять	1			4	4			1	1
Робота на семінарському занятті	10	2	20			2	20	1	10
Робота на практичному занятті	10			4	40			1	10
Виконання завдань для самостійної роботи	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Виконання модульної роботи	25	1	25	2	25	1	25	1	25
Разом			54		78		54		54
Максимальна кількість балів: 240									
Розрахунок коефіцієнта: 2,4									

Система оцінювання навчальних досягнень студентів (заочна форма навчання)

Вид діяльності студента	Максимальна к-сть балів за одиницю	Модуль 1		Модуль2		Модуль 3		Модуль 4	
		Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів	Кількість одиниць	Максимальна кількість балів
Відвідування лекцій	1	2	2			2	2	1	1
Відвідування семінарських занять	1			3	3				
Відвідування практичних занять	1			1	1			1	1

Робота на семінарському занятті	10			3	30				
Робота на практичному занятті	10			1	10			1	10
Виконання завдань для самостійної роботи	5	5	5	5	5	5	5	5	5
Виконання модульної роботи									
Разом			7		49			7	17
Максимальна кількість балів: 80									
Розрахунок коефіцієнта: 0,8									

6.2. Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання (денна форма навчання)

№ з/п	Завдання для самостійної роботи	Форма звітності	Кількість балів
1.	Розробити індивідуальну програму формування, вдосконалення власної управлінської культури (з визначенням форм та засобів формування, вдосконалення) в умовах університетського навчання та самоосвіти (в межах компонентів означеної якості):		
	– ціннісно-мотиваційного (загальнокультурний, науковий світогляд; особистісні та професійні установки, професійна свідомість відповідно до вимог сучасного суспільства; ставлення до управлінсько-педагогічної діяльності як до цінності; прагнення зайняти в професійній діяльності позицію лідера; гуманістичні загальнолюдські та освітні цінності);	Доповідь з презентацією	5
	– мотиваційного (мотиви соціальні, управлінські, загального розвитку, зовнішньої привабливості управлінсько-педагогічної діяльності);	Доповідь з презентацією	5
	– когнітивно-діяльнісного (управлінські знання, уміння, навички);	Доповідь з презентацією	5
	– особистісного компонента (особистісно-професійні якості, що зумовлюють особливості міжособистісної професійної взаємодії, стилю управління взаємодією всіх учасників освітнього процесу, творчість управлінсько-педагогічної діяльності тощо).	Доповідь з презентацією	5
	Разом		20

**Завдання для самостійної роботи та критерії її оцінювання
(заочна форма навчання)**

№ з/п	Завдання для самостійної роботи	Форма звітності	Кількість балів
1.	Розробити індивідуальну програму формування, вдосконалення власної управлінської культури (з визначенням форм та засобів формування, вдосконалення) в умовах університетського навчання та самоосвіти (в межах компонентів означеної якості):		
	– ціннісного (загальнокультурний, науковий світогляд; особистісні та професійні установки, професійна свідомість відповідно до вимог сучасного суспільства; ставлення до управлінсько-педагогічної діяльності як до цінності; прагнення зайняти в професійній діяльності позицію лідера; гуманістичні загальнолюдські та освітні цінності);	Доповідь з презентацією	5
	– мотиваційного (мотиви соціальні, управлінсько-педагогічні, загального розвитку, зовнішньої привабливості управлінсько-педагогічної діяльності);	Доповідь з презентацією	5
	– когнітивно-діяльнісного (управлінські знання, уміння, навички);	Доповідь з презентацією	5
	– особистісного компонента (особистісно-професійні якості, що зумовлюють особливості міжособистісної професійної взаємодії, стилю управління взаємодією всіх учасників освітнього процесу, творчість управлінсько-педагогічної діяльності тощо).	Доповідь з презентацією	5
	Разом		20

Критерії оцінювання самостійної роботи

Кількість балів	Критерії оцінювання
5	Завдання виконано своєчасно. Зміст виконаного завдання: представлено повно, глибоко, точно, логічно структуровано; свідчить про знання сутності понять змістових модулів дисципліни; змісту компонентів управлінської культури; засобів, форм ефективного формування означеної якості; про вміння застосовувати знання в практиці освітньої діяльності за свідченням змісту, оригінальності прикладів. Характеризується самостійністю, нестандартністю, унікальністю.
4	Завдання виконано своєчасно. Зміст виконаного завдання: представлено повно, глибоко, точно, логічно структуровано; свідчить про знання сутності понять змістових модулів дисципліни; змісту компонентів управлінської культури; засобів, форм ефективного формування означеної якості; про вміння застосовувати знання в практиці освітньої діяльності за свідченням змісту, оригінальності прикладів. Водночас включена інформація, що не має безпосереднього відношення до сутності завдання. Характеризується

	самостійністю, нестандартністю, унікальністю.
3	Завдання виконано не своєчасно. Зміст виконаного завдання свідчить про недостатні, не досить глибокі й точні, без логіки структурування знання сутності понять змістових модулів дисципліни; змісту компонентів управлінської культури; засобів, форм ефективного формування означеної якості; про недостатні вміння застосовувати знання в практиці освітньої діяльності за свідченням змісту прикладів. У змісті спостерігається інформація, що не має безпосереднього відношення до сутності завдання. Не характеризується самостійністю, нестандартністю, оригінальністю.
0-2	Завдання виконано не своєчасно, зміст поверховий, фрагментарний, що зумовлюється початковими уявленнями про предмет вивчення; не містить авторської думки.

6.3. Форми проведення модульного контролю та критерії оцінювання

Модульний контроль здійснюється:

1) МРК 1 – у формі презентації узагальнення складених анотацій на засадах опрацювання літературних джерел до першого модуля навчальної дисципліни «Теоретико-методичні засади управлінської культури в дошкільній освіті»;

2) МРК 2 – вирішення практичних завдань за змістом другого модуля навчальної дисципліни «Культуровідповідне управління діяльністю закладу дошкільної освіти»;

3) МРК 3 – створення есе як узагальнення сутності змісту третього модуля навчальної дисципліни «Показники управлінської культури фахівців дошкільної освіти»;

4) МРК 4 – розробки детального плану проведення наради за методом кінгесьо.

Підсумкова кількість балів (max – 25)	Критерії оцінювання
20 - 25	Виставляється за повний, глибокий, точний, логічно структурований зміст виконаного завдання, який свідчить про знання сутності понять змістових модулів дисципліни, аналітичні навички, характеризується нестандартністю, унікальністю, оригінальністю прикладів, грамотністю виконання щодо граматики, стилістики.
15 - 19	Виставляється за недостатньо повний, глибокий, точний, логічно структурований зміст виконаного завдання, який свідчить про недостатні знання сутності понять змістових модулів дисципліни, недостатні аналітичні навички, характеризується лише деякими авторськими думками й знахідками; наявністю певних помилок у галузях граматики, стилістики.
10 - 14	Виставляється за значну відсутність повноти, глибини, точності, логічної структурованості змісту виконаного завдання, який свідчить про значне нерозуміння сутності понять змістових модулів дисципліни, значні труднощі в аналітичній діяльності, про стандартність, відсутність авторської індивідуальності при виконанні завдання, наявність значних помилок у галузях граматики, стилістики.

0 - 9	Виставляється за майже або відсутність змісту виконаного завдання, який свідчить про досить значне незрозуміння сутності понять змістових модулів дисципліни, неподоланні труднощі в аналітичній діяльності, про відсутність авторської індивідуальності при виконанні завдання, наявність досить значних помилок у галузях граматики, стилістики.
--------------	--

6.4. Форми проведення семестрового контролю.

Семестровий контроль проводиться у формі заліку за результатами поточної успішності (проміжного контролю) з дисципліни «Управлінська культура в дошкільній освіті».

Шкала відповідності оцінок

Рейтингова оцінка	Оцінка за стобальною шкалою	Значення оцінки
A	90-100 балів	Відмінно – відмінний рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу з можливими незначними недоліками.
B	82-89 балів	Дуже добре – достатньо високий рівень знань (умінь) в межах обов’язкового матеріалу без суттєвих (грубих) помилок.
C	75-81 балів	Добре – в цілому добрий рівень знань (умінь) з незначною кількістю помилок
D	69-74 балів	Задовільно – посередній рівень знань (умінь) із значною кількістю недоліків, достатній для подальшого навчання або професійної діяльності
E	60-68 балів	Достатньо – мінімально можливий допустимий рівень знань (умінь)
FX	35-59 балів	Незадовільно з можливістю повторного складання – незадовільний рівень знань, з можливістю повторного перескладання за умови належного самостійного доопрацювання
F	1-34 балів	Незадовільно з обов’язковим повторним вивченням курсу – досить низький рівень знань (умінь), що вимагає повторного вивчення дисципліни

**7. Навчально-методичні картки дисципліни «Управлінська культура в дошкільній освіті»
Денна форма навчання студентів**

Модуль	Змістовий модуль 1.			
Назва модуля	Теоретико-методичні засади управлінської культури в дошкільній освіті			
Кількість балів за модуль	54 б.			
Теми лекцій	Тема 1. Управлінська культура як основа культури управління в галузі дошкільній освіті 1 б.	Тема 2. Управлінська культура як умова якості дошкільної освіти 1 б.		
Теми семінарських занять	Тема 1. Управлінська культура як основа культури управління в галузі дошкільній освіті 11 б.	Тема 2. Управлінська культура як умова якості дошкільної освіти 11 б.		
Самостійна робота	5 б.			
Види поточного контролю	Модульний контроль 25 б.			
Модуль	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2			
Назва модуля	Культуровідповідне управління діяльністю закладу дошкільної освіти			
Кількість балів за модуль	78 б.			
Теми лекцій	Тема 3. Реалізація аналітико-організаційної управлінської функції в контексті культури 1 б.	Тема 4. Культуровідповідне планування діяльності закладу дошкільної освіти 1 б.	Тема 5. Координація діяльності закладу дошкільної освіти на засадах культуровідповідності 1 б.	Тема 6. Культуровідповідний контроль діяльності закладу дошкільної освіти 1 б.
Теми практичних занять	Тема 1. Реалізація аналітико-організаційної управлінської функції в контексті культури 11 б.	Тема 2. Культуровідповідне планування діяльності закладу дошкільної освіти 11 б.	Тема 3. Координація діяльності закладу дошкільної освіти на засадах культуровідповідності 11 б.	Тема 4. Культуровідповідний контроль діяльності закладу дошкільної освіти 11 б.
Самостійна робота	5 б.			
Види поточного контролю	25 б.			
Модуль	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3			
Назва	Показники управлінської культури фахівців дошкільної освіти			

модуля		
Кількість балів за модуль	54 б.	
Теми лекцій	Тема 7. Індивідуальний стиль керівництва як показник управлінської культури в дошкільній освіті 1 б.	Тема 8. Психологічний клімат як показник управлінської культури в дошкільній освіті 1 б.
Теми семінарських занять	Тема 3. Індивідуальний стиль керівництва як показник управлінської культури в дошкільній освіті 11 б.	Тема 4. Психологічний клімат як показник управлінської культури в дошкільній освіті 11 б.
Самостійна робота	5 б.	
Види поточного контролю	25 б.	
Модуль	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4	
Назва модуля	Управлінська комунікація як складова управлінської культури фахівців дошкільної освіти	
Кількість балів за модуль	54 б.	
Теми лекцій	Тема 9. Теоретичні засади управлінської комунікації фахівців дошкільної освіти 1 б.	Тема 10. Технологічні аспекти управлінської комунікації фахівців дошкільної освіти 1 б.
Теми семінарських занять	Тема 5. Теоретичні засади управлінської комунікації фахівців дошкільної освіти 11 б.	
Теми практичних занять	Тема 5. Технологічні аспекти управлінської комунікації фахівців дошкільної освіти 11 б.	
Самостійна робота	5 б.	
Види поточного контролю	25 б.	
	Максимальна кількість балів до розрахунку: 240 Розрахунок коефіцієнту: 240:100 = 2,4	

Заочна форма навчання студентів

Модуль	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 1
Назва модуля	Теоретико-методичні засади управлінської культури в дошкільній освіті
Кількість балів за модуль	7 б.

Теми лекцій	Тема 1. Управлінська культура як основа культури управління в галузі дошкільній освіти 1 б.	Тема 2. Управлінська культура як умова якості дошкільної освіти 1 б.	
Самостійна робота	5 б.		
Модуль	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 2		
Назва модуля	Культуровідповідне управління діяльністю закладу дошкільної освіти		
Кількість балів за модуль	49 б.		
Теми семінарських занять	Тема 1. Реалізація аналітико-організаційної управлінської функції в контексті культури 11 б.	Тема 2. Культуровідповідне планування діяльності закладу дошкільної освіти 11 б.	Тема 3. Культуровідповідний контроль діяльності закладу дошкільної освіти 11 б.
Теми практичних занять	Тема 1. Культуровідповідний контроль діяльності закладу дошкільної освіти 11 б.		
Самостійна робота	5 б.		
Модуль	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 3		
Назва модуля	Показники управлінської культури фахівців дошкільної освіти		
Кількість балів за модуль	7 б.		
Теми лекцій	Тема 3. Індивідуальний стиль керівництва як показник управлінської культури в дошкільній освіті 1 б.	Тема 4. Психологічний клімат як показник управлінської культури в дошкільній освіті 1 б.	
Самостійна робота	5 б.		
Модуль	ЗМІСТОВИЙ МОДУЛЬ 4		
Назва модуля	Управлінська комунікація як складова управлінської культури фахівців дошкільної освіти		
Кількість балів за	17 б.		
Теми лекцій	Тема 9. Теоретичні засади управлінської комунікації фахівців дошкільної освіти 1 б.		
Теми практичних занять	Тема 4. Психологічний клімат як показник управлінської культури в дошкільній освіті 11 б.		
Самостійна робота	5 б.		
	Максимальна кількість балів до розрахунку: 80 Розрахунок коефіцієнту: 80:100=0,8		

8. Рекомендовані джерела:

Основні:

1. Базовий компонент дошкільної освіти. (Державний стандарт дошкільної освіти). Нова редакція. 2021. URL: <https://ezavdnz.mcfrr.ua/book?bid=37876> (дата звернення: 10.02.2022).

2. Дитина: Освітня програма для дітей від двох до семи років / наук. кер. проекту В. О. Огнев'юк; авт. кол.: Г. В. Беленька, О. Л. Богініч, В. М. Вертугіна [та ін.] ; наук. ред. Г. В. Беленька ; Київ. ун-т ім. Б. Грінченка. К. : Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2020. 440 с.

3. Осовська Г. В. Комунікації в менеджменті: навчальний посібник. Київ: Кондор, 2017. 218 с.

4. Палеха Ю. І. Ключі до успіху, або організаційна та управлінська культури: навч. посіб. 2-е вид., доп. К. : Вид-во Європ. ун-ту, 2002. 337 с.

5. Пономаренко Т. О. Теоретичні засади культуровідповідного управління дошкільною освітою : монографія. Луганськ: Вид-во ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка», 2008. С. 41–212.

6. Пономаренко Т. О. Теорія і методика формування управлінської культури керівників дошкільної освіти : монографія. Суми : Вінниченко М. Д., 2017. С. 5–156.

7. Психологія освітнього менеджменту : навч.-метод. посібник / укл. Лариса Мафтин. Чернівці : Чернівець. нац. ун-т ім. Ю. Федьковича, 2021. С. 70–116.

Додаткові:

1. Дроб'язко О. Ми вже склали пазл якості освіти нашого дитсадка. А ви? *Практика управління дошкільним закладом*. 2022. № 10. С. 51–55.

2. Пономаренко Т. О. Культуровідповідне управління якістю дошкільної освіти: навчально-методичний посібник. Луганськ: Альма-матер, 2006. 230 с.

3. Пономаренко Т. О. Формування управлінської творчості керівників дошкільної освіти як показника їх управлінської культури. *Вісник ГНПУ ім. О. Довженка*. Глухів, 2017. Випуск 3 (35). С. 10–19.

4. Прищак М. Д. Професійне вигорання менеджера. *Психологія управління в організації*: навчальний посібник / М. Д. Прищак, О. Й. Лесько. 2-ге вид., перероб. і доп. Вінниця, 2016. С. 48– 52.

5. Психологія особистості керівника. Стилі керівництва. *Психологія управління*: курс лекцій для студентів денної і заочної форм навчання напряму підготовки 6.030103 «Практична психологія» / укладач О. С. Юрков. Мукачево : МДУ, 2017. С. 56– 81.

6. Романюк І. Про освітню програму, стратегію розвитку, вузьких спеціалістів в ЗДО: інтерв'ю з експертом. *Практика управління дошкільним закладом*. 2022. № 9. С. 10–15.

7. Романюк І. Формування системи моніторингу якості професійної діяльності педагога. *Практика управління дошкільним закладом*. 2022. № 12. С. 41–49.

8. Сосновенко Н. Конфлікти в педагогічному колективі: помилки директора, методики розв'язання. *Практика управління дошкільним закладом*. 2022. № 7. С. 57–61.

9. Тронц К. Мережевий етикет: основні правила спілкування в інтернеті. *Практика управління дошкільним закладом*. 2022. № 10. С. 51–55.

Інтернет-ресурси:

1. Бабенко Т. Зміст управлінської культури керівника закладу освіти. Кіровоград. URL: <https://core.ac.uk/download/pdf/53035291.pdf> (дата звернення: 10.02.2023).

2. Вакалюк Н. В. Вимоги до культури сучасного керівника закладу дошкільної освіти URL: <https://vseosvita.ua/library/vimogi-do-kulturi-sucasnogo-kerivnika-zakladu-doskilnoi-osviti-381103.html> (дата звернення: 14.02.2023).

3. Єрмоленко А. В. Теорія та методика формування управлінської культури керівників дошкільної освіти : Кваліфікаційна робота здобувача освітнього ступеня магістр спеціальності 012 Дошкільна освіта. Інклюзивна освіта / кер.: канд. пед. наук, доц. Житомирська Т. М. Ізмаїл, 2022. 97 с.

URL: <http://dspace.idgu.edu.ua/jspui/handle/123456789/1642> (дата звернення: 11.02.2023).

4. Кравчук О. Управлінська культура керівника навчального закладу як чинник ефективного функціонування освітньої установи. Житомирський державний університет імені Івана Франка. 2014.

URL: <http://eprints.zu.edu.ua/17514/1/%D0%9A%D1%80%D0%B0%D0%B2%D1%87%D1%83%D0%BA%202.pdf> (дата звернення: 10.02.2023).

5. Листопад О., Мардарова І. Формування управлінської культури майбутніх педагогів дошкільної освіти. *Науковий вісник Ізмаїльського державного гуманітарного університету. Серія: Педагогічні науки*. № 58. (2022).

URL: <http://visnyk.idgu.edu.ua/index.php/nv/article/view/568> (дата звернення: 17.02.2023).

6. Педрада. Портал освітян України. Управління ЗДО URL: <https://www.pedrada.com.ua/rubric/8-upravlnnya-zdo> (дата звернення: 13.02.2023).

7. Пономаренко Т. О. Теоретичні засади культуровідповідного управління дошкільною освітою: монографія. Луганськ, ДЗ «ЛНУ імені Тараса Шевченка». URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/26881/1/T_Ponomarenko_TZKUDO.pdf (дата звернення: 15.02.2023).

8. Прокоф'єва Л. Б. Формування управлінської культури студентів магістратури. Одеський національний університет імені І. І. Мечникова. 2021. URL: <https://jron.donnu.edu.ua/article/view/10724> (дата звернення: 16.02.2023).

9. Рекомендації щодо роботи ЗДО у 2022/2023 навчальному році. URL: <https://www.pedrada.com.ua/article/3088-rekomendats-shchodo-roboti-ditsadkv-u-20222023-navchalnomu-rots> (дата звернення: 12.02.2023).

ПЛАНІ СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «УПРАВЛІНСЬКА КУЛЬТУРА В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ»

Семінарське заняття 1

Тема 1. Управлінська культура як основа культури управління в галузі дошкільній освіті.

I. Теоретична частина.

Питання для обговорення.

1. Актуальність, сутність управлінської культури фахівців дошкільної освіти.

2. Управлінська компетентність як основа управлінської культури.

3. Творчість як основоположна характеристика управлінської культури.

4. Значення, сутність культури управління.

5. Компоненти, складові, чинники культури управління.

II. Практична частина. Підготувати й презентувати міні-лекцію на тему «Управлінська культура як основа культури управління в дошкільній освіті».

Рекомендовані джерела.

Основні [4, 5, 6].

Додаткові [1, 2, 3, 5, 8, 9].

Інтернет-ресурси [1, 2, 4, 7].

Семінарське заняття 2

Тема 2. Управлінська культура як умова якості дошкільної освіти.

I. Теоретична частина.

Питання для обговорення.

1. Управління діяльністю ЗДО як реалізація управлінського циклу.

2. Сутність культуровідповідного управління складовими діяльності ЗДО.

3. Реалізація управлінського циклу на засадах пріоритетних тенденцій розвитку дошкільної освіти.

4. Особливості реалізації функцій управління на засадах управлінської творчості.

5. Ефективність актуалізації управлінських функцій як умова якості дошкільної освіти.

II. Практична частина. Написати й презентувати есе на тему «Особливості реалізації функцій управління на засадах управлінської творчості».

Рекомендовані джерела.

Основні [1, 2, 4, 5, 6].

Додаткові [1, 2, 4, 6, 7].

Інтернет-ресурси [4, 6, 7, 9].

Семінарське заняття 3

Тема 7. Індивідуальний стиль керівництва як показник управлінської культури в дошкільній освіті.

I. Теоретична частина.

Питання для обговорення.

1. Сутність, показники стилю керівництва в галузі дошкільної освіти.
2. Суб'єктивні й об'єктивні чинники ефективності стилю керівництва.
3. Принципи ефективного стилю керівництва.
4. Характеристика стилів керівництва.
5. Індивідуальний стиль керівництва як показник управлінської культури.
6. Сутність, компоненти, стадії, чинники, діагностика професійного вигорання.

II. Практична частина. Розробити й презентувати стендову доповідь на тему «Індивідуальний стиль керівництва як показник управлінської культури».

Рекомендовані джерела.

Основні [3, 4, 5, 6, 7].

Додаткові [3, 5, 8, 9].

Інтернет-ресурси [1, 2, 3, 5, 8].

Семінарське заняття 4

Тема 8. Психологічний клімат як показник управлінської культури в дошкільній освіті.

I. Теоретична частина.

Питання для обговорення.

1. Значення, сутність, структурні елементи психологічного клімату в ЗДО.
2. Вияви, види, характерні ознаки психологічного клімату.
3. Соціально-психологічні умови, фактори становлення психологічного клімату в ЗДО.
4. Сутність поняття «конфлікт», його психологічна структура.
5. Види, позитивні й негативні функції конфліктів.
6. Причини виникнення, запобігання й подолання конфліктів.

II. Практична частина. Скласти анотації до опрацьованих літературних джерел за темою семінарського заняття.

Рекомендовані джерела.

Основні [3, 4, 5, 6, 7].

Додаткові [4, 5, 8, 9].

Інтернет-ресурси [1, 2, 3, 5, 8].

Семінарське заняття 5

Тема 9. Теоретичні засади управлінської комунікації фахівців дошкільної освіти.

I. Теоретична частина.

Питання для обговорення.

1. Сутність комунікацій і комунікативного процесу.
2. Завдання, функції, структура управлінської комунікації.

3. Моделі, види, типи, форми управлінської комунікації.
4. Стили спілкування.
5. Бар'єри комунікації.
6. Культура управлінського спілкування.

II. Практична частина. Укласти правила управлінського спілкування в конфліктних ситуаціях (у першій колонці зазначити правило, в другій – обґрунтування цього правила).

Рекомендовані джерела.

Основні [3, 7].

Додаткові [5, 8, 9].

Інтернет-ресурси [1, 2, 3, 5, 8].

ПЛАН ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ З НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ «УПРАВЛІНСЬКА КУЛЬТУРА В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ»

Практичне заняття 1

Тема 3. Реалізація аналітико-організаційної управлінської функції в контексті культури.

I. Теоретична частина.

Питання для обговорення.

1. Значення, мета, завдання, сутність реалізації функції аналізу.
2. Принципи, види, етапи актуалізації аналітичної функції.
3. Особливості аналізу об'єктів та суб'єктів освітньої системи в ЗДО.
4. Значення, сутність, особливості актуалізації організаційної управлінської функції.

II. Практична частина. Розробка місії, концепції, цілей, визначення принципів розвитку ЗДО.

Рекомендовані джерела.

Основні [4, 5, 6].

Додаткові [2, 6, 7].

Інтернет-ресурси [1, 2, 4, 6, 7, 9].

Практичне заняття 2

Тема 4. Культуровідповідне планування діяльності закладу дошкільної освіти.

I. Теоретична частина.

Питання для обговорення.

1. Значення, мета, завдання, принципи реалізації функції планування.
2. Освітня програма як основа планування процесу виховання й розвитку дітей дошкільного віку.

3. Організаційно-педагогічні умови, форми планування діяльності ЗДО.
4. Етапи процесу планування діяльності ЗДО.
5. Творчий підхід до вибору форм планування діяльності ЗДО.
6. Тематично-інтегроване планування освітньої діяльності в ЗДО.
7. Особливості планування діяльності ЗДО в контексті культури.

II. Практична частина. Виконання добірки практичних завдань щодо реалізації аналітико-організаційної управлінської функції.

Рекомендовані джерела.

Основні [4, 5, 6].

Додаткові [2, 6, 7].

Інтернет-ресурси [1, 2, 4, 6, 7, 9].

Практичне заняття 3

Тема 5. Координація діяльності закладу дошкільної освіти на засадах культуровідповідності.

I. Теоретична частина.

Питання для обговорення.

1. Значення, зміст, способи стимулювання діяльності педагогічного колективу.
2. Інформаційне забезпечення координаційної управлінської діяльності.
3. Гуманізації освітньої взаємодії всіх учасників освітнього процесу.
4. Самоорганізаційний підхід до діяльності педагогічного колективу ЗДО.
5. Формування й розвиток організаційної культури в умовах ЗДО.
6. Культура прийняття управлінських рішень у галузі дошкільної освіти.

II. Практична частина. Виконання добірки практичних завдань щодо реалізації координаційної управлінської функції умовах ЗДО.

Рекомендовані джерела.

Основні [4, 5, 6].

Додаткові [2, 6, 7].

Інтернет-ресурси [1, 2, 4, 6, 7, 9].

Практичне заняття 4

Тема 6. Культуровідповідний контроль діяльності закладу дошкільної освіти.

I. Теоретична частина.

Питання для обговорення.

1. Значення, мета, основні завдання, принципи здійснення контролю діяльності ЗДО.
2. Етапи, умови ефективності адміністративного контролю, вимоги щодо його застосування.
3. Форми, види, методи впровадження контролю діяльності ЗДО.
4. Нормативно-правове забезпечення контролю в галузі дошкільної освіти.
5. Самоконтроль процесу й результату професійної діяльності педагогів.
6. Державний стандарт дошкільної освіти як основний критерій здійснення

контролю.

7. Алгоритми вивчення процесу й результатів різних видів діяльності ЗДО.

8. Здійснення контролю на засадах особистісно орієнтованих ціннісних орієнтацій.

II. Практична частина. Виконання добірки практичних завдань щодо реалізації управлінської функції планування діяльності ЗДО.

Рекомендовані джерела.

Основні [4, 5, 6].

Додаткові [2, 6, 7].

Інтернет-ресурси [1, 2, 4, 6, 7, 9].

Практичне заняття 5

Тема 10. Технологічні аспекти управлінської комунікації фахівців дошкільної освіти.

I. Теоретична частина.

Питання для обговорення.

1. Підготовка й проведення телефонних розмов.

2. Види бесід, правила їх підготовки

3. Сутність, класифікація, підготовка й технологія проведення ділових нарад.

4. Сутність, підготовка й проведення ділових переговорів.

II. Практична частина. Скласти поради щодо підготовки й проведення бесіди у зв'язку з критикою за погану роботу.

Рекомендовані джерела.

Основні [3, 7].

Додаткові [4, 5, 8, 9].

Інтернет-ресурси [1, 2, 3, 5, 8].